

N:o 57.

Af herr J. Johnsson i Thorsberg, ang. skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af förslag till lag för väghållhållningsbesvärets utgörande.

I mer än ett sekel har den grund, som är bestående för byggnad och underhåll af allmänna vägar och broar å landet, varit öfverklagad såsom stridande emot rättvisa och billighet och den åsigt allt mer vunnit erkännande, att det nuvarande förhållandet, eller att jordbrukets idkare skola till fördel för andra näringar vara ålagda en särskild beskattning, innefattar en orättvisa, som med en stigande upplysning funnits kränkande och desto mer betungande, som denna börda varit och fortfarande är underkastad ständig tillökning i följd af nya väganläggningar och ökad trafik, som för industriens utveckling och den allmänna samfärdseln påkallats.

Det förslag till lösning af denna för landet så viktiga fråga, som Kongl. Maj:t framlade för förlidet års Riksdag, vann ej Första Kammaréns bifall, enär det för en rättvis fördelning af detta onus ansågs nödigt att väsentliga ändringar i Kongl. Maj:ts förslag borde vidtagas. Den åsigt är emellertid af Kongl. Maj:t och Riksdagen erkänd, att det nu varande förhållandet ej bör fortfa, utan kräfver skyndsamt rättelse.

Om ock efter den utredning, frågan så väl från Kongl. Maj:ts som Riksdagens sida undergått, den öfvertygelse vunne stadga, att en ändring är ur rättvisans och billighetens synpunkt oafvislig, så vill det synas som meningarna äro delade, då fråga blir att söka utjemna detta onus eller i någon mån öfverflytta det å andra näringsfång än jordbruket, enär farhåga försports, att de nya skatteobjekt, som skulle till-

komma, å ena sidan allt för mycket betungades och å andra, att nuvarande väghållningsskyldiga ej få afsevärd lättnad. Det lär icke heller kunna förnekas, att Kongl. Maj:ts förslag till 1889 års Riksdag i detta afseende led af betänkliga brister, som hade sitt ursprung i de olika näringsfångens gruppering inom landet, dels inom olika delar af samma län och således särskilda väghållningsdistrikt, dels de olika länen sins emellan.

Dessa omständigheter och förhållanden skulle, om 1889 års af Kongl. Maj:t framlagda förslag blifvit lag, ledt derhän, att väghållningstungan i vissa väghållningsdistrikt blifvit betydligt lättad, under det att i andra distrikt tungan fortfarande hvilade på de skatteföremål, som hittills fått utgöra väghållningsbesväret, likasom att de nya skatteföremål, som skulle tillkomma inom åtskilliga väghållningsdistrikt, skulle få vidkännas allt för känbara uppoffringar utan att hafva förmåga att i nämnvärd mån lindra väghållningstungan i öfrigt.

För afhjelpande af detta missförhållande och så vidt möjligt är rättvist fördela bördan, torde de bidrag, som böra utgå af andra föremål än fastighet, påföras större distrikt, nemligen länet, hvarjemte staten torde böra med en viss andel i väghållningskostnaden deltaga.

Ett förslag af den vigt och omfattning, som ordnandet af vägunderhållsskyldigheten medför, lär icke endast kunna framläggas af Kongl. Maj:t, som är i tillfälle egna frågan nödig utredning, och än mindre skall jag försöka att uppställa något utförligt lagförslag. Men för Kongl. Maj:t lär det ej vara utan betydelse, om Riksdagen uttalar sig om den riktning, i hvilken den anser lösningen böra gå, de skatteföremål som företrädesvis kunna böra åläggas väghållning och sättet för väghållningens utgörande. I detta afseende vill det synas mig som en, så vidt möjligt är, rättvis fördelning af denna tunga skulle vinnas, om, efter utredning af kostnaden för väg- och brounderhållet inom hvarje väghållningsdistrikt som till sin nuvarande omfattning torde bibehållas eller åtminstone undantagsvis rubbas, genom värdering på sätt 46 och 47 §§ i särskilda utskottets vid 1889 års Riksdag afgifna utlåtande föreslagit med den ändring, att nämndens ledamöter äro tre samt utses af respektive Kongl. Maj:ts befallningshafvande, landstingen och de väghållningsskyldige, denna kostnad, hvaruti inbegripes, dels kostnaden för de till allmänt underhåll anslagna vägar och broar under den tid marken är bar, dels ock vinterväghållningen, utgår med en tredjedel af all inom väghållningsdistriktet befintlig fastighet efter taxeringsvärdet, dervid likväl iakttages, att jordbruksfastighet deltagar för hela och annan fastighet af åtta hundra kronors taxeringsvärde och deröfver jemte frälse-

ränta för sitt efter fem procent beräknade kapitalvärde för hälften, en tredjedel af länet efter de grunder, som för landstingsskatt äro stadgade, eller så väl å fastighet som andra beskattningsföremål samt en tredjedel af staten.

Vägars och broars byggnad och underhåll torde underhållas i fargildt skick genom att vissa, afpassade vägstycken å entreprenadauktion utlemnades till den minst bjudande. Skulle vid sådan entreprenadauktion anbud ej afgifvas för den af särskilda nämnden åsatta kostnad, utgår det öfverskjutande beloppet af väghållningsdistriktets fastigheter enligt här ofvan angifven grund.

Genom en dylik anordning bör det blifva för fastighetsegare, som i allmänhet torde vara i tillfälle att åtaga sig vägunderhållet in natura, angeläget att söka så vidt möjligt är nedbringa entreprenadersättningen för att icke äfventyra extra utgift. Farhågan att underhållskostnaden skall blifva oskäligen hög torde härigenom vara förebygd.

På det att de nya skatteobjekt, som tillkomma, ej må allt för mycket betungas och då bidrag till underhåll af vägar af enskild natur icke bör utgå af staten och länet, torde böra betonas, att till allmänna vägar hänföras endast de, som äro för den allmänna samfärdseln af större betydelse.

De allmänna vägar, som ej äro hänförliga till gator och som det åliggjer stad, som till landsting hörer att underhålla, torde så vidt ske kan och i tillämpliga delar likställas med vägunderhållet å landet.

På grund af hvad jag sålunda i korthet anfört, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anholder, att Kongl. Maj:t täcktes, så fort ske kan, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag för väghållningsbesväret utgörande med hufvudsakligt afseende derå:

att kostnaden för underhåll af allmänna vägar och broar inom väghållningsdistrikten värderas af en nämnd bestående af tre ledamöter, deraf en ledamot utses af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, en af landstinget och en af de väghållningsskyldige, hvilka inom sig utse ordförande;

att den årliga underhållskostnaden utgår med en tredjedel af de inom väghållningsdistriktet befintliga fastigheter efter sednast åsatta taxeringsvärde,

dervid jordbruksfastighet deltager för hela och annan fastighet af åtta kronors taxeringsvärde och deröfver, jemte frälseränta för sitt efter fem procent beräknade kapitalvärde, för hälften, en tredjedel af landstingsområdet efter den grund, som för landstingsskatt är stadgad, så väl å fastighet som andra beskattningsföremål och en tredjedel af staten; samt

att väghållningsdistriktet genom utsedde ombud låter för underhåll å entreprenad till den minstbjudande utlemna de inom distriktet till allmänt underhåll anslagna vägar och broar, indelade i lämpliga skiften, särskildt för underhåll den tid marken är bar och vinterunderhållet, hvarjemte ock, derest anbud för den af nämnden åsatta ersättning ej erhålles, skillnaden å det af nämnden åsatta och det högre belopp, för hvilket vägunderhållet upplåtits, uttaxeras å fastigheterna inom distriktet i enlighet med den i punkten 1 angifna grund.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 24 januari 1890.

J. Johnsson.